אמרי שמואל

נזיר

פניני תורה ומוסר מדרש והלכה
על פרשת השבוע

נערך ונילקט מתוך השיעור השבועי
מפי בנו של קדושים האדמו"ר
הרב **שמואל שמעון טולידאנו** שליט"א

יו"ל ע"י בית המדרש מוסדות התורה והחסד **"בית מאיר"**
ע"ש כ"ק מרן האדמו"ר הצדיק הגה"ק רבינו **מאיר אבוחצירא** זיע"א
אשדוד תשפ"ג

©
כל הזכויות שמורות
למכון להוצאת ספרים
שעל ידי מוסדות התורה והחסד
"בית מאיר"
ע"ש כ"ק מרן האדמו"ר הצדיק
הגה"ק רבינו **מאיר אבוחצירא** זיע"א
רחוב העצמאות 39
רובע הסיטי אשדוד
מייל : sisat2@gmail.com
לפרטים: 058-4150707

כל המעוניין להקדיש את החוברת להצלחה, לרפואה או לעלוי נישמת,

ניתן לפנות ל:058-4150707

. . . . . .

לקבלת החוברת

במייל או בוואצפ, ניתן לשלוח הודעה

במייל- sisat2@gmail.com | בווצאפ: 058-4150707

ואלה יעמדו על הברכה

חוברת זו מוקדשת

לברכתם ולהצלחתם של

רונית בת פנינה
יונה בן מרים
אלחי בן רונית
שיראל בת ירדנה
שילת בת רונית
אפרת בת רונית
שירה בת רונית
אביגיל בת רונית
אורי דניאל בן רונית
ירדנה בת מזל
דני בן חסיבה
נורית בת חסיבה
מזל בת רחל
דוד בן זוהרה
רפאל בן מרים

שלמה בן מרים
אליהו בן מרים
אסתר בת פרחה
ישראל חיים בן ז'קלין
ז'קלין בת חנה
שהם בן ירדנה
נהוראי בן ירדנה
אריאל בן ירדנה
תהל בת ירדנה
דניאל בן לילך
ויקטור בן לילך
רחל בת חסיבה
משה בן חנה חנינה
פנינה בת דימנטה
אבשלום בן יעל

לילך בת יעל
רעות בת עפרה
רפאל אורן בן פנינה
יוני בן דינה
נועם בן חנה
טל בת יפעת
עמית בת יפעת
איליי בן יפעת
הראל שלמה בן יפעת
יפעת בת חנה
יעקב חיים בן יפה
אביחי מנחם בן סימה
שלמה בן איטו
יפה בת יקוט

שהקב"ה ימלא את כל מישאלות ליבם לטובה ולברכה ויזכו לבריאות איתנה ופרנסה טובה שפע ברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם, אמן.

מוקדש לעילוי נשמת
יעקב בן רחל ז"ל
ויקטור בן קוקה ז"ל
ומרים בת רבקה ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

בשבת קודש הקרובה אנו נקרא בתורה בפרשת נח, ושם התורה מספרת לנו על אנשי דור המבול שקלקלו כל כך את מעשיהם, עד שהשפיעו אפילו על בעלי החיים שגם הם קלקלו מאוד את מעשיהם, וכמו שנאמר בתורה (ו יב) "וירא אלוקים את הארץ והנה נשחתה, כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ".

וכשראה הקב"ה שדור המבול קלקלו את מעשיהם, החליט הקב"ה לאבד את כל בני האדם ולבנות את העולם מחדש.

וראה הקב"ה שמכל העולם יש רק צדיק אחד שקראו לו נח, והקב"ה התגלה אליו וציווה אותו לבנות את התיבה כדי שיוכל להינצל מן המבול.

כל הבריאה היא לצורך האדם

ומפני מה המית הקב"ה גם את כל בעלי החיים, אומר המדרש (ילקוט שמעוני ז כג) "ויימח את כל היקום וגו'. אם אדם חטא בהמה מה חטאה, תנא משום רבי יהושע בן קרחה, משל לאדם שעשה חופה לבנו, והתקין בה את כל מיני סעודה, לימים מת בנו עמד ובלבל את חפתו, אמר, כלום עשיתי אלא בשביל בני עכשיו שמת בני חופה למה לי, אף הקדוש ברוך הוא אמר, כלום בראתי בהמה וחיה אלא בשביל אדם, עכשיו שאדם חטא חיה ובהמה למה לי".

חטא עץ הדעת הביא קושי בפרנסה

אנחנו רואים בתורה שאחרי שאדם הראשון אכל מעץ הדעת, הקב"ה גזר עליו מיתה ושיהיה לו קושי בפרנסה, ואמר לו (ג יט) "בזעת אפיך תאכל לחם, עד שובך אל האדמה כי ממנה לקחת, כי עפר אתה ואל עפר תשוב".

ולפני שאכל הראשון מעץ הדעת האדמה היתה מוציאה רק פירות טובים, ולא היו גדלים בה קוצים ודרדרים, והעונש הוא שאדם יצטרך לעבוד קשה, ואם לא יעבד את האדמה יגדלו בה קוצים ודרדרים.

והמדרש אומר שלפני שאדם הראשון אכל מעץ הדעת היה אדם זורע בקלות, ואחרי חטא עץ הדעת האדמה נעשתה קשה והיה קשה מאוד לזרוע בה, והיה האדם צריך לטרוח מאוד קשה ע"מ לזרוע.

הקושי בפרנסה אינו קללה

ולכאורה אחרי שהקב"ה הביא מיתה על אדם הראשון שאמר לו מעפר אתה ואל עפר תשוב, למה הוסיף הקב"ה לקללו ואמר לו בזיעת אפיך תאכל לחם?

אלא אומר המדרש (תנחומא בראשית יא) שקושי הפרנסה אינו קללה, אלא שראה הקב"ה שאדם הראשון חטא ואכל מעץ הדעת מכיוון שהכל היה מצוי לפניו בשפע, ולא היה צריך לטרוח על שום דבר ומרוב הבטלה בא לידי חטא, לכן אמר הקב"ה בזיעת אפיך תאכל לחם כדי שהאדם יהיה עסוק ולא יהיה בטל וכך לא יגיע לידי חטא, וכן אומרת המשנה במסכת כתובות (ה ה) "רבן שמעון בן גמליאל אומר, אף המדיר את אשתו מלעשות מלאכה, יוציא וייתן כתבתה, שהבטלה מביאה לידי שעמום", ומפרש רש"י שם בגמרא שע"י השעמום מגיעים לידי זימה.

ולפני שנפטר אדם הראשון מן העולם אמר לבניו - אני נותן לכם סימן, כשייוולד בעולם תינוק מהול סימן הגזרה תיפסק ויותר לא יהיה קשה לזרוע באדמה.

המדרש (תנחומא תחילת נח) אומר שנח נולד מהול, וכשנולד אמרו (ה, כט) "ויקרא את שמו נח לאמר, זה ינחמנו ממעשנו ומעיצבון ידינו מן האדמה אשר אררה ה'", ומשעה שנולד נח נפסקה הקללה ויותר לא היה קשה לזרוע באדמה.

משנולד נח הוקלה העבודה

ועוד אומר המדרש, שמבריאת אדם הראשון ועד שנולד נח כל התינוקות שנולדו האצבעות שבכף ידם היו מחוברות ולא נפרדות כשלנו, ונח הוא הראשון בעולם שנולד עם אצבעות מופרדות, ואומר המדרש שעד שנולד נח היו חורשים את האדמה עם כף היד, אבל משנולד נח והאצבעות שבכף היד היו נפרדות, היה אפשר לייצר חפצים כי רק על ידי האצבעות אפשר לייצר חפצים, וייצרו את המחרשה ומאותו זמן היה יותר קל לחרוש את האדמה.

דור המבול היה דור של שפע

ואומר המדרש שמשנולד נח היתה

ברכה גדולה מאוד בעולם, וחזרה להיות הברכה כמו שהייתה בזמן אדם הראשון, והיו זורעים באדמה פעם בארבעים שנה כי היתה גדלה תבואה בשפע גדול המספיק למשך ארבעים שנה, וכל אנשי דור המבול היו גיבורים וחזקים, וכל השנה כולה היה את אותו מזג אוויר כמו המזג האוויר שבן פסח לשבועות, שהרי רק לאחר המבול אמר הקב"ה (ח כב) "עוד כל ימי הארץ זרע וקציר וקור וחום, וקיץ וחורף ויום ולילה לא ישבתו", ומאחר ולא היה שינוי במזג האוויר היו מאריכים ימים קרוב לאלף שנה, שהרי שינוי עונות השנה הוא הגורם המרכזי לרוב החולאים.

והמדרש (בראשית רבה לו א) מספר שעד דור המבול שהיה נולד תינוק מיד הוא היה מתחיל לעמוד על רגליו וללכת ומיד היה מדבר כמו בעלי החיים שמיום שנולדים כבר הולכים על רגליהם, ומספר המדרש "כשהייתה אחת מהן יולדת ביום, היתה אומרת לבנה צא והבא לי צר לחתך טבורא, בלילה היתה אומרת לבנה צא הדלק לי נר לחתך טבורא דילך. עובדא הוה בחדא אתתא דילדת בלילה (-ומעשה היה באישה אחת שילדה בלילה), אמרה לברא זיל אדליק בוצינא דנקטע שורך (-ואמרה לבנה לך והדליק לי נר על מנת שאחתוך את חבל הטבור שלך), נפק ופגע ביה שדא שמדון (-יצא להדליק נר ופגש בו שד ורצה להזיקו), אמר ליה זיל גלוג לאמך דקרא תרנגולא, ואלמלא דקרא תרנגולא הוינא מחייתך וקטליתך (-וכיוון שעלה השחר שאין שלטון למזיקים, אמר השד לתינוק - לך והתפאר בפני אמך שקרא התרנגול, כיוון שלולי כן הייתי מכה אותך והורג אותך). אמר ליה זיל את גלוג לאמך דלא קטעת אמא שורי, דאלמלא דקטעתיה הוינא מחי יתך וקטיל יתך (-ענה לו התינוק לך אתה והתפאר בפני אמך שפגשת אותי כשעדיין אני מחובר בחבל הטבור, כיוון שלולי כן אני הייתי מכה אותך והורג אותך), וממעשה זה אנו רואים שמשעה שנולדו כבר היו גיבורים וחזקים מאוד.

מהמת טובתם קלקלו וישבו בטלים

ואומרת הגמרא במסכת סנהדרין (קח א) "דור המבול לא נתגאו - אלא

בשביל טובה שהשפיע להם הקדוש ברוך הוא".

שדור המבול קלקלו כל כך את המעשים שלהם מחמת רוב הטובה שהייתה להם, שמרוב השפע הגדול שהיה לא היו צריכים לטרוח על שום דבר ומתוך כך היו יושבים בבטלה, ומהבטלה באו לידי כל העבירות הקשות.

וצריך להבין, מפני מה הביא הקב"ה ברכה כל כך גדולה לאנשי דור המבול, הרי כבר ראה הקב"ה שמרוב הטובה והשפע שהביא לאדם הראשון בא לידי בטלה ומהבטלה בא לידי חטא?

דור המבול סירבו לקבל את התורה

אלא אומר יבואר עפ"י המדרש (שמו"ר ל יג), שרצה הקב"ה לתת את התורה הקדושה לאנשי דור המבול, ואמר הקב"ה - כל זמן שאין תורה חייב אדם לטרוח כדי שיהיה עסוק ולא יבוא לידי חטא, אבל כשתהיה תורה על ידי שעוסקים בתורה לא יהיו בטלים ולא יבואו לידי חטא, לכן נתן להם הקב"ה שפע גדול שלא יצטרכו לטרוח אלא בתורה.

אבל דור המבול לא הסכימו לקבל את התורה, ומהשפע הגדול שהיה להם היו יושבים בטלים, ומהבטלה באו לידי כל המידות הרעות ולכל העבירות הכי חמורות.

ואדם צריך לדעת שלעולם לא לשבת בטל, כי כל המעשים קדמו להם מחשבות ודיבורים, ולכל המחשבות והדיבורים הרעים מגיעים רק על ידי בטלה ושעמום, ולכן גם אדם שלא צריך לעבוד לצורך פרנסתו בכל זאת יעבוד והעיקר שלא יישב בטל, כי ישיבת הבטלה היא הפתח וההתחלה לכל הדברים הגרועים היותר שיכולים להיות.

דור המבול פגמו בגזל

חז"ל אומרים שאנשי דור המבול קלקלו בשני דברים, הדבר הראשון שקלקלו בו הוא בגזל. והמדרש אומר (ויק"ר לג ג) "רבי שמעון בר אבא בשם רבי יוחנן, משל לסאה שהיא מלאה עוונות, מי מקטרג בה, גזל". גזל הוא דבר קשה ביותר הנביא אומר (ירמיה יז יא) "קורא דגר ולא ילד עושה עושר ולא במשפט, בחצי ימיו יעזבנו ובאחריתו יהיה נבל",

וכן אומר האר"י הקדוש (וכן מובא בביאור הגר"א משלי יד כה) כתב שהגוזל דבר מחבירו ולא החזירו לו עד שהסתלק שמי שלקח פרוטה שלא שייכת לו, יחזור לעולם הזה בחזרה בגלגול כדי להחזיר את אותה הפרוטה שלקח שלא ביושר.

ולעומת זאת נח לא רק שלא היה גוזל אלא היה עושה חסד עם בני אדם, וכן אנו רואים שנח לא רק שעשה חסד עם בני אדם אלא עשה חסד גם עם בעלי החיים, שבמשך שנה שלימה היה נח דואג לתת אוכל לכל בעלי החיים בתיבה.

ואומרת הגמרא במסכת סנהדרין (קח ב) שאליעזר עבד אברהם פגש את שם בן נח ושאל אותו מה עבר עליהם בתיבה. השיב לו שם ואמר: הרבה צער היה לנו בטיפול בחיות, יש בריות האוכלות ביום ויש בריות האוכלות בלילה ולכן לא יכולנו לעצום עין כל אותם שנים עשר חודשים שהיינו בתיבה, היתה שם זיקית שלא ידע אבא מה מאכלה, יום אחד לקח רימון, נפלה משם תולעת והזיקית מיהרה ואכלה אותה, ומאז היינו לשים סובין והיו יוצאים משם תולעים והיינו מאכילים אותה.

והמדרש מספר שפעם אחת נח איחר לתת אוכל לאריה והאריה נשך את נח ברגלו, וכשיצא נח מן התיבה היה צולע, ועוד מספרת שם הגמרא על עוף אחד ששמו 'אורשינא' והוא עוף החול, וראהו נח בקצה התיבה ולא ביקש דבר לאכול, שאלו נח - מפני מה אינך מבקש לאכול, ענה לו העוף - מאחר שראיתי שאתה טרוד עם כל בעלי החיים אמרתי שלא אטריד אותך במאכלי, אמר לו נח - יהי רצון שלא תמות לעולם, והוא עוף החול שעליו אומרת הגמרא שלעולם אינו מת.

דור המבול פגמו באות ברית קודש

והדבר השני שפגמו בו הוא בברית קודש שעליה עומד העולם, כמ"ש (ירמיה לג כה) "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי", רשב"י אומר בזוהר הקדוש שעיקר המטרה שלשמה הקב"ה מוריד את הנשמה היהודית לעולם הזה, היא כדי לעמוד בניסיון של ברית קודש ודור המבול פגמו בברית המילה, שהרי ללמוד תורה הנשמה יכולה גם

ללא שתרד לעולם הזה, אלא עיקר מטרת ירידת הנשמה לעולם הזה, היא כדי לעמוד בניסיון של ברית קודש.

ולעומת זאת נח לא פגם בברית המילה כמו כל אנשי דורו, ולכן התורה מעידה עליו (ו ט) "נח איש צדיק תמים היה בדורותיו", ואומר הזוהר הקדוש (במדבר קסה ב) אברהם תמים אקרי, ולא הוה כל כך שלים, אבל תם: שלים מכלא. מה כתיב בנח, (בראשית ו ט) איש צדיק תמים היה בדורותיו. הוה רשים ברשימו קדישא בינייהו. ואמר רב מתיבתא, בכל אתר דכתיב תמים, דרשים ברשימו קדישא, באת קיימא דברית, ובגין דנטר ברית, אקרי תמים בדורותיו. מה דלא הוו כלהו הכי, דאינון מחבלן ארחייהו. ועל דא כתיב, את האלהים התהלך נח. וכי מאן יכיל למיהך עמיה. אלא כל מאן דנטיר ברית קדישא, אזדווגת ביה שכינתא, ושריאת עליה.

(ותרגומו אברהם נקרא תמים, ולא היה כל כך שלם, אבל תם - שלם מהכל. מה כתוב בנח? איש צדיק תמים היה בדרתיו. היה רשום ברשם קדוש ביניהם. ואמר ראש הישיבה, בכל מקום שכתוב תמים, שרשום ברשם קדוש באות קיום הברית, ומשום ששמר הברית נקרא תמים בדרתיו, מה שלא היו כלם כך, שהם מחבלים דרכיהם.

ועל זה כתוב את האלהים התהלך נח. וכי מי יכול ללכת עמו? אלא כל מי ששומר ברית קדש, מזדוגת בו שכינה ושורה עליו. ומשום כך, תמים תהיה עם ה' אלהיך. תמים תהיה, ואחר כך עם ה' אלהיך. בזווג אחד. שכיון ששומר ברית זו, עם ה' להיות, ולא נפרד ממנו.).

ומכאן אנו למדים שזוכה לתואר 'תמים' רק מי שלא פוגם בברית המילה.

ואומרת לנו התורה (ו ט) "אלה תולדות נח, נח איש צדיק תמים היה בדורותיו", ושואלים חז"ל מפני מה כתוב בפסוק פעמיים נח?

אלא אומרים רבותינו ז"ל (מדרש אגדה תחילת נח) שהוא כדי לרמוז לנו שנח היה נח לשמים ונח לבריות, נח לשמים שלא פגם בברית המילה, ונח לבריות שלא גזל כמו כל אנשי דורו.

היה להם עמוד אחד והם עזבו אותו

אומרת המשנה במסכת אבות (א ב) "שמעון הצדיק היה משיירי כנסת הגדולה, הוא היה אומר על שלושה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים", ובתחילת הבריאה עדיין לא היו לא תורה ולא עבודה, שתורה עם ישראל קיבל רק במעמד הר סיני, ועבודה שזו תפילה היתה רק מזמן האבות שהם תיקנו את התפילות, נמצא שעד דורו של אברהם אבינו העולם היה עומד רק על עמוד החסד, ומדורם של האבות נוסף עמוד העבודה, וממעמד הר סיני נוסף עמוד התורה, ומכיוון שבאותו זמן כל קיום העולם היה עומד רק על החסד, ובני אדם לא רק שלא עשו חסד אלא היו גוזלים אחד מן השני, לכן לא היה להם שום עמוד שיחזיק את עולמם, ולכן נח שעשה חסד ניצל מן המבול כי הוא החזיק בעמוד החסד.

פגע בנפשם כי ממונם היה גזול

המדרש אומר (ויק"ר יז ד) "אין בעל הרחמים נוגע בנפשות תחילה", וכשבאה גזירה על האדם בתחילה הקב"ה לא פוגע בנפשות אלא בממון או בשאר דברים, ויש להבין מפני מה בדור המבול הקב"ה פגע תחילה בנפשות?

אלא ניתן ליישב על פי מה שמסופר על רבינו הקדוש רבי ישראל בעל שם טוב זיע"א, שהיה עשיר אחד שנפטרה ל"ע בתו הקטנה והוא בא אצל הבעש"ט, ואמר לו - רבי, כתוב שאין בעל הרחמים פוגע בנפשות תחילה ולמה במקום לקחת לי את הממון הקב"ה לקח את הבת הקטנה שלי, אמר לו הבעש"ט - אמת שאין בעל הרחמים נוגע בנפשות תחילה, אבל אתה עשית הרבה גזל במסחר שלך והממון הוא לא שלך, ואם היה הממון שלך היה הקב"ה לוקח את הממון תחילה ולא היה פוגע בנפשות, אבל בגלל שהממון הוא לא שלך כי הוא של גזל לכן פגע בנפשות תחילה.

ואמרו רבותינו ז"ל (סנהדרין קחא) שדור המבול לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל, מכיוון שאם היה הממון שלהם היה הקב"ה מעניש אותם בממון תחילה כי אין בעל הרחמים

פוגע בנפשות תחילה אבל מכיוון שהממון לא היה שלהם אלא של גזל לכן הקב"ה נפרע מגופם ולא מהממון.

שויתי ה' לנגדי תמיד

נח איש צדיק תמים היה בדורותיו את האלוקים התהלך נח (ו ט) אומרת לנו התורה (ו ט) "את האלוקים התהלך נח", ואומר רבינו ישראל בעל שם טוב שלכל יהודי יש ניסיונות, וכדי לזכות להינצל מן הניסיונות צריך כל הזמן לחשוב במחשבתו שהקב"ה רואה את הכל, וכל פעולה וכל מחשבה שאדם חושב במחשבתו הקב"ה רואה ושומע את הכל, וגם אם אדם נמצא במקום מוסתר מבני אדם אבל כלפי הקב"ה הכל גלוי וידוע, וכמו שאמרנו בתפילת הימים הנוראים "אין דבר נעלם ממך ואין נסתר מנגד עיניך", וכמו שאמר דוד המלך ע"ה בתהלים (טז ח) שיויתי ה' לנגדי תמיד, וכמ"ש במשנה (אבות ב א) "עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבין".

וכותב רבנו הקדוש רבי משה איסרליש בתחילת הלכות השכמת הבוקר (שו"ע תחילת סימן א) "שיויתי ה' לנגדי תמיד הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים, כי אין ישיבת האדם ותנועותיו ועסקיו והוא לבדו בביתו, כישיבתו ותנועותיו ועסקיו והוא לפני מלך גדול, ולא דבורו והרחבת פיו כרצונו והוא עם אנשי ביתו וקרוביו כדבורו במושב המלך, כ"ש כשישים האדם אל לבו שהמלך הגדול הקב"ה אשר מלא כל הארץ כבודו עומד עליו ורואה במעשיו, כמו שנאמר (ירמיה כג כד) "אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'", מיד יגיע אליו היראה וההכנעה בפחד השי"ת ובושתו ממנו תמיד".

והתורה הקדושה אומרת לנו שכל דור המבול היו רשעים מאוד ונח היה איש צדיק תמים, ובזכות מה זכה נח להינצל ולא ללמוד ממעשיהם הרעים של בני דורו? אומרת לנו התורה (בראשית ו ט) 'את האלוקים התהלך נח', שבכל דבר היה מצייר בדעתו ובמחשבתו תמיד שהוא עומד לפני הקב"ה.

האדם הוא בריה הנמשכת אחר הסביבה

כותב הרמב"ם בהלכות דעות (ו א) "דרך בריתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחבריו ונוהג כמנהג אנשי מדינתו. לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים ולישב אצל החכמים תמיד כדי שילמד ממעשיהם. ויתרחק מן הרשעים ההולכים בחשך כדי שלא ילמד ממעשיהם. הוא ששלמה אומר (משלי יג כ) 'הולך את חכמים יחכם ורועה כסילים ירוע'. ואומר אשרי האיש וגו'. וכן אם היה במדינה שמנהגותיה רעים ואין אנשיה הולכים בדרך ישרה ילך למקום שאנשיה צדיקים ונוהגים בדרך טובים. ואם היו כל המדינות שהוא יודעם ושומע שמועתן נוהגים בדרך לא טובה כמו זמננו. או שאינו יכול ללכת למדינה שמנהגותיה טובים מפני הגיסות או מפני החולי ישב לבדו יחידי כענין שנאמר (איכה ג כח) 'ישב בדד וידם'. ואם היו רעים וחטאים שאין מניחים אותו לישב במדינה אלא אם כן נתערב עמהן ונוהג במנהגם הרע יצא למערות ולחוחים ולמדברות. ואל ינהיג עצמו בדרך חטאים כענין שנאמר (ירמיה ט א) 'מי יתנני במדבר מלון אורחים'."

ודור המבול כולם היו רשעים גמורים ובכל זאת נח לא נמשך אחריהם אלא היה איש צדיק תמים, ועל נח אמר דוד המלך בתהילים (א א) אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב, שאפילו שכל דורו היו רשעים הוא היה צדיק ולא למד ממעשיהם הרעים.

ועל כך אמר התנא (אבות א ז) "הרחק משכן רע ואל תתחבר לרשע", וזו היתה גם מעלתם של האבות הקדושים, שאברהם אבינו נקרא אברהם העברי כי כל העולם כולו היה מעבר אחד והוא מן העבר השני, שכל בני דורו היו עובדי אלילים ומשתחווים לשמש ולירח ולכוכבים, ואברהם אבינו היה כורע ומשתחווה למלך מלכי המלכים הקב"ה, וכן יעקב אבינו אמר - עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי.

ומסופר על רבי יונתן אייבשיץ ששאל אותו המלך - הרי בתורה נאמר (שמות כג ב) 'אחרי רבים

להטות', ורוב העולם הם גויים א"כ אתם צריכים גם לנהוג כמו הגויים? ענה לו רבי יונתן אייבשיץ - אם אני אכנס לבניין גדול שיש בו הרבה מאוד חדרים, והמלך נמצא באחד החדרים ואני צריך להגיע אל המלך, ולא הייתי יודע באיזה קומה ובאיזה חדר המלך נמצא, והיו עומדים בפתח הבניין עבדי המלך וחלק היו אומרים שהמלך נמצא בחדר אחד וחלק יאמרו שהמלך נמצא בחדר אחר, הייתי הולך אחרי הרוב ומה שהרוב היו אומרים הייתי שומע להם, אבל אם כעת כשאני עומד לפני המלך, היו כל עבדי המלך בלי יוצא מן הכלל אומרים לי שהמלך נמצא במקום אחר לא הייתי שומע להם, כי כעת אין לי ספק כי ראיתי את המלך ורק בשעה שיש ספק הולכים אחרי הרוב, אבל כשאתה יודע את האמת לא הולכים אחר הרוב, ולכן מכיוון שכל אדם שיש לו דעת ורק קצת מתבונן רואה שיש בורא לעולם והעולם לא נברא מאליו, ולכן לא שייך לומר בעניין האמונה בקב"ה 'אחרי רבים להטות'.

יהודי כשהוא הי' נקרא 'הולך'

אומרת לנו התורה "את האלוקים התהלך נח", ואומר הרב השפת אמת (פנחס תרמט) שההבדל בין אדם למלאך הוא שאדם נקרא הולך ומלאך נקרא עומד, אדם נקרא הולך שנאמר (בראשית ו ט) "את האלוקים התהלך נח" וכן (ויקרא כו ג) "אם בחוקותי תלכו" אבל לעומת זאת מלאך נקרא עומד שנאמר (זכריה ג ז) "ונתתי לך מהלכים בן העומדים האלה", והאדם נקרא הולך ולא עומד כי אדם יש לו בחירה בין טוב לרע, וכך הוא יכול או לעלות מהמדרגה שבה הוא נמצא כלפי מעלה או לרדת מהמדרגה שהוא נמצא כלפי מטה, אבל מלאך אין לו בחירה בין טוב לרע ואין לו יצר הרע ואין לו ניסיונות ולכן הוא עומד תמיד באותה דרגה.

בכל יום עלינו לעבוד את הקב"ה יותר

ועל הצדיקים נאמר (תהלים פד ח) "ילכו מחיל אל חיל", כיוון שהצדיק כל הזמן עולה ממדרגה למדרגה, וכמו שמסופר על רבנו סעדיה גאון

שהתארח אצל יהודי אחד, ולא ידע אותו יהודי שמתארח אצלו צדיק גדול ולא כיבד את רבנו סעדיה גאון בכבוד מיוחד אלא כיבדו כמו כל אורח אחר, ואחרי מספר ימים עברה השמועה בעיר שרבנו סעדיה גאון נמצא בעיר, ומיד באו כל בני העיר לקבל את פניו ולקבל ממנו ברכה, וכשהבין בעל הבית מי הוא האורח הנמצא בצל קורתו התחיל לבכות ולבקש סליחה מרבנו סעדיה גאון, ואמר לו - אני מצטער ומבקש מחילה שלא כיבדתי אותך כמו שצריך, אמר לו רבנו סעדיה גאון - אבל אתה הרי כיבדת אותי, אמר לו המארח - אם הייתי יודע שכבודו הוא רבנו סעדיה גאון הייתי מכבדו יותר, ומסופר שרב סעדיה גאון בכה ואמר - מבעל הבית הזה למדתי דבר גדול, שכמו שאם אתה מכיר את הערך של האורח אתה צריך לכבדו יותר, כך גם בעבודת השם כל יום שאתה מכיר את בורא עולם יותר, אתה צריך לעבוד את הקב"ה ביתר שאת וביתר עוז.

והאדם מפסיק להיקרא 'הולך' רק בעולם הבא, וכמו שאמרו חז"ל בגמרא במסכת ברכות (יז א) שבעולם הבא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשם ונהנים מזיו השכינה, ושם כתוב יושבים לא הולכים כי שם יושבים במנוחה שכבר אין יצר הרע וניסיונות ואין בחירה בין טוב לרע, כמ"ש בתהלים (פח ו) "במתים חופשי" שכיוון שמת נעשה חופשי מן המצוות.

והוא הטעם שהאבלים חולצים דווקא את הנעלים, כדי להראות שבפטירת קרובם חסרה כאן ההליכה שהיא ברגל, כי כל זמן שהאדם חי הוא הולך אבל ברגע שהוא נפטר מן העולם הוא נעשה עומד ולא הולך.

ברא כרעא דאבוה

ואומר הרב החיד"א בספרו חומך אנך (זכריה סוף פ"ג), שיש אופן אחד שגם אחרי שהאדם נפטר מן העולם הוא נקרא הולך והוא אם יש לו "ברא מזכה אבא", וכמו שאמרו חז"ל בגמרא במסכת בבא בתרא (קטז א) "דרש רבי פנחס בן חמא, מאי דכתיב (מלכים א, יא כא) 'והדד שמע במצרים כי שכב דוד עם אבותיו, וכי מת יואב שר הצבא', מפני מה בדוד נאמרה בו שכיבה וביואב נאמרה

בו מיתה, דוד שהניח בן נאמרה בו שכיבה, יואב שלא הניח בן נאמרה בו מיתה, ויואב לא הניח בן? והכתיב (עזרא ח ט) 'מבני יואב עובדיה בן יחיאל', אלא דוד שהניח בן כמותו נאמרה בו שכיבה, יואב שלא הניח בן כמותו נאמרה בו מיתה", שכל המניח בן כמותו כאילו לא מת, שאם הניח בן שהוא הדריכו לתורה ולעבודת השם והבן לומד תורה ומקיים מצוות, יש לאביו אף אחרי מותו חלק בלימודו ומצוותיו ונמצא שנשמתו חיה והולכת.

המותיר אחריו בנים הגונים מפשיך להלך

ולכן אמרו בגמרא (עירובין ע ב) "ברא כרעא דאבוה" שהבן הוא הרגל של האבא, שכל זמן שבני אדם חיים כאן בעולם הזה הם נקראים מהלכים, ואילו אחרי שאדם נפטר מן העולם הוא כבר לא נקרא הולך אלא עומד כי בלי מצוות כבר אין הליכה של עליה אלא יש רק עמידה במדרגה אחת, ומכיוון שהרגל הוא האבר שעל ידו נעשה אדם למהלך, לכן באו חז"ל ואמרו "ברא כרעא דאבוה" הבן הוא הרגלים של האבא שגם אם האבא נפטר והוא כבר במצב של עמידה, אם הבן מקיים מצוות ולומד תורה גם אחרי פטירתו של האבא הוא עדיין נקרא הולך ולא עומד, וכמו שכתוב אצל דוד המלך (מלכים א, ב א) "ויקרבו ימי דוד למות, ויצו את שלמה בנו לאמר: אנכי הולך בדרך כל הארץ, וחזקת והיית לאיש: ושמרת את משמרת ה' אלוקיך, ללכת בדרכיו לשמר חוקותיו מצותיו ומשפטיו ועדותיו ככתוב בתורת משה, למען תשכיל את כל אשר תעשה ואת כל אשר תפנה שם", ואמר דוד לשון של הליכה 'אנכי הולך' כיוון שלפני פטירתו ציווה את שלמה בנו שיהיה זהיר לשמור את התורה והמצוות, ואמר לו אם תשמור לקיים את התורה והמצוות הרי שגם לאחר פטירתי מן העולם אהיה בבחינת הולך ולא עומד, כי ברא כרעא דאבוה.

והוא שאומר שלמה המלך בשיר השירים (ז ב) "מה יפו פעמייך בנעלים בת נדיב", ששלמה המלך בא לשבח את עם ישראל שהם הולכים בדרך האבות, ולכן זוכים שגם אחרי פטירת האבות עדיין האבות נקראים

מהלכים ולא עומדים.

הולך בתומו צדיק

אומרת לנו התורה "נח איש צדיק תמים" ופירוש המילה תמים היא 'שלם', וכמו שכתב בתרגום אונקלוס "גבר זכאי שלים", שמי שהאמונה שלו שלימה עם הקב"ה הוא לא עושה חשבונות אולי לא צריך מצוה מסוימת וכדו', ומה שהקב"ה ציווה בתורה הוא עושה בלי לשאול שאלות, ומצוה אותנו התורה הקדושה (דברים יח יג) "תמים תהיה עם ה' אלוקיך".

לא לעשות השבונות עם הקב"ה

מי שהאמונה שלו שלימה עם הקב"ה הוא לא עושה חשבונות אולי לא צריך מצוה מסוימת וכדו', אלא מה שהקב"ה ציווה בתורה הוא הוא עושה בלי לשאול שאלות, וזה מה שהתורה הקדושה מצווה אותנו תמים תהיה עם ה' אלוקיך.

חזקיהו המלך עשה השבונות עם הקב"ה ולכן ניגזר עליו חולי

וכמו שרואים שאומרת הגמ' בברכות (י.) "בימים ההם חלה חזקיהו למות ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר אליו כה אמר ה' צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה" (מלכים ב' כ, א). ונאמר על זה בגמרא (ברכות י.): אמר ליה (חזקיהו) מאי כולי האי (מה עשיתי שנגזר עלי עונש חמור כל כך)? אמר ליה: משום דלא עסקת בפריה וריביה! (חזקיהו לא נשא אשה). אמר לו: משום דחזאי לי ברוח הקודש, דנפקי מינאי בנין דלא מעלו (היתה לי סיבה טובה שלא לישא אשה, משום שראיתי ברוח הקודש, שיצאו ממני בנים שאינם הגונים). אמר ליה ישעיהו: בהדי כבשי דרחמנא למה לך? (מה לך לעסוק בדברי נסתרות של הקב"ה) מאי דמפקדת - איבעי לך למעבד (מה שהצטוית בו הינך חייב לקיימו) ומה דניחא קמיה קודשא בריך הוא - לעבידי! (והקב"ה יעשה מה שנוח לו).

אמר ליה השתא הב לי ברתך
אפשר דגרמא זכותא דידי ודידך

ונפקי מנאי בנין דמעלו א"ל כבר נגזרה עליך גזירה א"ל בן אמוץ כלה נבואתך וצא כך מקובלני מבית אבי אבא אפי' חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים אתמר נמי רבי יוחנן ורבי (אליעזר) דאמרי תרוייהו אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים שנא' (איוב יג-טו) הן יקטלני לו איחל.

א"ר חנן אפי' בעל החלומות אומר לו לאדם למחר הוא מת אל ימנע עצמו מן הרחמים שנאמר (קהלת ה-ו) כי ברוב חלומות והבלים ודברים הרבה כי את האלהים ירא מיד (ישעיה לח-ב) ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל ה' מאי קיר אמר רשב"ל מקירות לבו שנא' (ירמיה ד-יט) מעי מעי אוחילה קירות לבי וגו' ר' לוי אמר על עסקי הקיר אמר לפניו רבונו של עולם ומה שונמית שלא עשתה אלא קיר אחת קטנה החיית את בנה אבי אבא שחפה את ההיכל כולו בכסף ובזהב על אחת כמה וכמה (ישעיה לח-ג) זכר נא את אשר התהלכתי לפניך באמת ובלב שלם והטוב בעיניך עשיתי מאי והטוב בעיניך עשיתי א"ר יהודה אמר רב שסמך גאולה לתפלה ר' לוי אמר שגנז ספר רפואות.

וכי מי שלא עסק בפריה ורביה חייב מיתה אלא הרביעה עליו שלא לעשות השבונות

ושואל הרב יעקב הורביץ זצ"ל בספרו דולה ומשקה קובץ שיחות של (עמ' 139), שדברי גמ' אלו אומרים דרשני. ישעיהו אמר לחזקיהו שהוא מת בעולם הזה ובעולם הבא משום שלא עסק בפריה ורביה, ולאחר שקיבל חזקיהו את דבריו התפלל אל ה' שיקל מעליו את הגזירה, ולא יעשה עימו כלה. וכדרכה של תפילה, הזכיר חזקיהו את זכויותיו, שבגללן רוצה לזכות לרחמי שמים. והיה נראה שחזקיהו יזכיר את כל מפעליו הרוחניים העצומים, שהרי קיבל את עם ישראל מאחז אביו בשפל המדרגה, והצליח להעלותם עד למדרגה אחת לפני ימות המשיח, ומדן ועד באר שבע לא נמצאו תינוק או תינוקת שלא ידעו הל' טומאה וטהרה! בזמנו של חזקיהו נתעלה עם ישראל למדרגה היותר גבוהה

שלו אי פעם מאז מתן תורה, וכמו שאמרו חז"ל (סנהדרין כ.) 'שקר החן זה דורו של משה, והבל היופי זה דורו של יהושע, יראת ה' היא תתהלל זה דורו של חזקיה' - שלא מצאו בו מדן ועד באר שבע עם הארץ (עיין פרש"י) זוהי הייתה תפארת עטרת עם ישראל בכל הדורות מאז חטא העגל, ולכאורה היה נראה להזכיר זכות זו בתפילת רחמים על חייו.

אולם הגמ' אומרת שסמך גאולה לתפילה, וצ"ע מהו המעלה הגדולה שבזה? הרי כולם סומכים גאולה לתפילה, וכיצד יש בזה משום סייעתא לרחמי שמים? וננסה לעמוד בהמשך על עומק הבנת העניין.

והנה ביארו רבותינו שעניינה של סמיכת גאולה לתפילה הוא להורות שעם ישראל הינו עם של עבדים. אלא שבתחילה הייתה העבדות לפרעה ולבסוף לקב"ה, אך מעולם לא פסקה עבדות מעם ישראל מיום היותו לאומה.

ואם כן כשניגש איש ישראל לתפילה, תפילת עבד בפיו, ולא עבד בעלמא, אלא עבד ה', דלא ראי זה כראי זה כמבואר לעיל.

ועל פי דיבורים אלו תתבאר תפילת חזקיהו כמין חומר. ישעיהו תבע את חזקיהו על כך שלא עסק בפריה ורביה, ועונשו על כך היה כרת מב' עולמות. ודבר זה איננו אלא פלא, דפריה ורביה איננה אלא מצות עשה, ולא שמענו עונש כרת על מצווה זו, ומדוע נענש חזקיהו באופן חמור שכזה? וגדלה הפליאה שהרי חזקיהו לא עשה זאת מתוך עצלות וכדו', אלא משום שראה ברוח הקודש שעתיד לצאת ממנו מנשה שיחריב את כלל ישראל, ויהרוס את כל אשר עמל חזקיהו לבנות ולרומם!

אלא שהקושיא הראשונה מתורצת בשנייה. חזקיהו ביטל מצוות פריה ורביה מתוך 'אידיאולוגיה' ולא 'סתם', הוא עשה חשבונות ופעל על פיהם. חשבונות אלו אינם נחשבים חשבונות של מצווה, כי אין לנבואה ורוח הקודש דריסת רגל בבחירה להעדפת מצווה כזו או אחרת על פני רעותה (למעט הוראת שעה ואין זה הנידון בענייננו). ולפי האמור, מי שככלות הבל עושה חשבונות שכאלו, נחשב כפורק מעצמו עול עבדות ה',

שהרי את המצוות עושה לא מחמת ציווי ה', אלא משום שכך נראה בעיניו לעשות, מכוח הבנתו בשורשי הבריאה או סברות אחרות במצוות, וברגע שהמצווה סותרת את הבנתו וסברתו, דוחה הוא את המצווה מכוח הסברא. וממילא כשחזקיהו ביטל מצוות פריה ורביה מתוך שראה שיצא ממנו מנשה, נחשב כאילו פרק מעליו עול עבדות ה', ונראה שפועל מתוך חשבונות עצמאיים.

על עבירה שכזו ראוי להיות העונש 'מת אתה ולא תחיה - מת אתה בעולם הזה ולא תחיה לעולם הבא'. וזו הייתה תשובת ישעיהו לחזקיהו 'בהדי כבשי דרחמנא למה לך, מאי דמפקדת איבעי לך למעבד'. דהיינו שאין לאדם לעשות חשבונות, אלא לקיים מצוות כעבד, וה' יעשה את מה שראוי בעיניו לעשות.

וחזקיהו, שקיבל את דברי ישעיהו, פנה אל הקב"ה בתפילה, ורצה להוכיח לו שאין דברי ישעיהו נכונים, ושהוא מקיים מצוות כעבד, כשמקור הציווי היחיד שלו הוא דברי ה', ולא סברותיו הפרטיות. ודבר שכזה אי אפשר להוכיח מתוך מפעליו הרוחניים העצומים של חזקיהו, שהרי יתכן שאת הכל עשה משום שכך היה נראה בעיניו ולא משום שהיה כעבד לקונו. ורק בזכות דבר אחד יכול היה להוכיח טענתו - 'והטוב בעיניך עשיתי... שסמך גאולה לתפילה'. חזקיהו אמר לקב"ה שגלוי וידוע לפניו שאת כל מעשיו הטובים עשה כעבד לרבו, וכל בקשותיו ורצונותיו היו משועבדים לרצון ה' ומילוי תכליתו בעולם. ואמנם חזקיהו הודה שטעה בכך שחשב שרוח הקודש אכן מכריעה בקיום מצוות ואופן חיובן, וטעה לחשוב שאפשר לבטל מצות פריה ורביה משום שראה ברוח הקודש מה שראה. נקודת טעותו הייתה שחשב שכך הוא רצון ה'. דהיינו, חזקיהו טעה והחשיב את רוח הקודש כגורם בקיום המצוות, ומדבר זה הוא חזר בו, והבין שאין לקיים מצוות על פי רוח הקודש. אך מכל מקום אין בטעות זו משום **פריקת עול** עבדות ה', אלא טעות ושגגה בהבנת רצון ה'.

וריבון העולמים החוקר כליות ולב ידע שאמנם כך הם פני הדברים, וכל מעשיו של חזקיהו אכן נבעו מתוך

עבדות על טעות שכזו שייכת סליחה ומחילה, ואמנם זכה חזקיהו בחמש עשרה שנות חיים נוספות. עכ"ד הרב יעקב הורביץ זצ"ל.

והתורה הקדושה אומרת שנח לא עשה חשבונות עם הקב"ה, אלא עשה הכל בשלימות כי דור המבול כששמעו שעומד הקב"ה להביא מבול לעולם לא הולידו יותר ילדים, כי אמרו עוד מעט העולם יחרב ויאבד למה נוליד ילדים, אבל נח הוליד את בניו וכמו שאומרת התורה 'ויולד נח שלושה בנים את שם את חם ואת יפת', כי האמונה שלו היתה שלימה עם בורא עולם ולא עשה חשבונות.

עם ישראל לא מתחיל בנח

התורה הקדושה מעידה על נח שהיה (בראשית ו ט) "איש צדיק תמים היה בדורותיו", ושואל המדרש אם נח היה צדיק כל כך למה הקב"ה לא עשה שממנו ייצא עם ישראל, וחיכה עוד עשרה דורות עד אברהם אבינו?

אלא אומר המדרש שעם כל מעלתו של נח, הקב"ה בא עליו בתביעה ואמר לו למה לא ניסית להחזיר את בני דורך בתשובה, שנח היה צדיק רק לעצמו ולא ניסה לקרב את בני דורו לקב"ה, ולכן לא בחר בו הקב"ה שממנו ייצא עם ישראל.

אבל אברהם אבינו שכל המהות שלו היתה להשפיע גם על אחרים וכמו שנאמר (בראשית יב ה) "ואת הנפש אשר עשו בחרן" שאברהם אבינו היה מגייר את האנשים ושרה היתה מגיירת את הנשים, בו בחר הקב"ה להתחיל את שושלת העם הנבחר.

מחני נא- אותיות מנח-אני

ואומר רשב"י, (זוהר נח סז ע"ב) שדור המבול נקרא על שם נח כמ"ש בנביא (ישעיה נד ט) "כי מי נח זאת לי", ונקרא המבול על שם נח בגלל שנח לא התפלל על בני דורו שהקב"ה יציל אותם, ואומר הזוהר שנח חזר בגלגול במשה רבינו לתקן את הדבר, שנח לא התפלל על בני דורו ומשה רבינו התפלל על בני דורו, שאמר 'ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת', ואומר רבינו האר"י הקדוש (הובא בנחל קדומים תצוה אות א) שאם ניקח את המילים 'מחני נא' יש

שם את האותיות מנח אני.

מי גדול יותר? נח או משה רבינו

הגמרא אומרת שהעולם יהיה קיים ששת אלפים שנה, והקב"ה ברא את העולם כך שאלפיים השנים הראשונות הן של תוהו ובוהו, אלפיים שנה השניות הן של תורה, ואלפיים השנים האחרונות הן של ביאת המשיח, ואלפיים השנים של התורה מתחילות מאברהם אבינו, שאברהם אבינו נולד אלפיים שנה מבריאת העולם, ושואלת הגמרא הרי גם לפני אברהם אבינו היו צדיקים, כגון נח ושם ועבר וחנוך וכן אדם הראשון היה צדיק, וכן מתושלח ולמה אלפיים השנים הראשונות נקראות שנים של תוהו ובוהו?

אלא שכל הצדיקים שלפני אברהם אבינו היו צדיקים לעצמם וכל אחד דאג רק לעצמו, אבל אברהם אבינו היה אכפת לו שגם אחרים ילכו בדרך ה' וילכו בדרך האמונה בבורא עולם.

המדרש (**ד"ר יא ג**) מספר שנח פגש את משה רבינו בשמים והתווכחו שם, נח אמר למשה רבינו - אני גדול ממך, שאני היחיד שניצלתי מדור המבול, אמר לו משה רבינו - אני גדול ממך, שלא רק שהצלתי את עצמי אלא הצלתי את כל בני ישראל, שבשעה שבני ישראל חטאו בחטא העגל הקב"ה ביקש לאבד אותם מן העולם, ואמר לי הקב"ה אני אמחה את עם ישראל ואעשה ממך עם חדש, אמרתי לקב"ה אני מבקש ממך שתמחל לעם ישראל על חטא העגל, ואם לא, תמחה אותי מספר התורה ואל תזכיר בו את שמי, וכמו שנאמר (שמות לב לב) "ועתה אם תישא חטאתם, ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת" אבל אתה לא הצלת את אנשי דור המבול.

תפילה יכולה לשנות הכל

"עשה לך תיבת עצי גפר קנים תעשה את התיבה, וכפרת אתה מבית ומחוץ בכפר" (ו, יד) שואל רבנו הבעש"ט כיצד נח היה אמור להבין שעליו להתפלל? ועונה הבעש"ט שהדבר רמוז במילים "עשה לך תיבה". שהמילה "תיבה" פירושה גם "מילה" ולא רק אוניה, ולכן בתפילותיו היה יכול להציל את העולם.

ומתוכחתו של הקב"ה לנח אנו למדים עד כמה לתפילה שלנו יש כוח עצום בשינוי המציאות, ועד כמה היא חשובה ויקרה בעיני השם, שהרי על ידי המילים של התפילה יכול היה נח להציל את כל דור המבול.

הקב"ה הציל את נח דווקא על ידי תיבה

ושואל המדרש (תנחומא נח ה) הרי הקב"ה היה יכול להציל את נח מן המבול בכמה דרכים והצלות אחרות, ולמשל היה יכול הקב"ה לומר לנח שילך לארץ ישראל ששם לא היה המבול, ומפני מה בחר הקב"ה להציל את נח דווקא באופן זה של בניית תיבה? אלא משיב המדרש שהקב"ה ציווה על נח לבנות את התיבה במשך מאה ועשרים שנה, כדי שכשיראו בני אדם את נח בונה את התיבה, ישאלו אותו - מה אתה עושה, הוא יאמר להם - עוד מעט עומד הקב"ה להביא מבול לעולם, וכך כשישמעו כך אולי יחזרו בתשובה, ואעפ"כ בסוף לא חזרו בתשובה והקב"ה איבד אותם מן העולם, ורק נח ושלושת בניו ניצלו.

"ויאמר ה' לנח בא אתה וכל ביתך אל התיבה, כי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה" (ז, א)

מספר המדרש (ב"ר לב ח) שאחרי שנח נכנס לתיבה באו אנשי דור המבול כדי לשבור את התיבה, והקב"ה הקיף את התיבה בדובים ואריות כדי לשמור על התיבה והיו הורגים בהם.

ואומרת לנו התורה (ז יב) "ויהי הגשם על הארץ ארבעים יום וארבעים לילה", ובתחילה היה הגשם יורד בנחת כדרך ירידת הגשמים, אבל כשלא חזרו בתשובה התחילו לרדת בזעף גדול, והיו יורדים מים רותחים מן השמים ופורצים מן האדמה וכמו שנאמר (ז יא) "בשנת שש מאות שנה לחיי נח, בחדש השני בשבעה עשר יום לחדש, ביום הזה נבקעו כל מעינות תהום רבה וארובות השמים נפתחו", והכל אבד ולא נשאר דבר בעולם.

פירוש המילה 'בדורותיו'

רש"י (בראשית ו ט) פירש את המילה 'בדורותיו': "יש מרבותינו

דורשים אותו לשבח, כל שכן שאילו היה בדור צדיקים היה צדיק יותר, ויש שדורשים אותו לגנאי, לפי דורו היה צדיק, ואלו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום".

רש"י כתב כי לפי פירוש אחד המילה "בדורותיו" מרמזת על כך שבדורו של נח הוא אכן נחשב לצדיק בהשוואה לאנשים שחיו סביבו, אולם בדורו של אברהם אבינו הוא היה נחשב לאדם פשוט.

מהו אותו הצוהר?

נאמר בפסוק (ו, טז) "צוהר תעשה לתיבה ואל אמה תכלנה מלמעלה", ומפרש רש"י שיש אומרים שצוהר הוא חלון, ויש האומרים שצוהר הוא אבן טובה שהייתה מאירה את התיבה.

וכותב הבן איש חי שאילו אותן השיטות בפירוש הפסוק 'בדורותיו', כי הרי יש שתי מעלות בניצולים מן הגזירה, אלו שזכותם עומדת להם להינצל אולם אינם צדיקים גמורים, ואלו שניצולים בזכות היותם צדיקים גמורים, הסוג הראשון אמנם ניצל מן הגזירה אבל אין להם רשות לראות במפלתן של הרשעים שלא ניצול, כדוגמת לוט ומשפחתו שאמרו להם המלאכים (בראשית יט יז) "ויהי כהוציאם אתם החוצה, ויאמר המלט על נפשך אל תביט אחריך ואל תעמד בכל הכיכר, ההרה המלט פן תספה", ואילו הסוג השני לא רק שניצול מן הגזירה אלא יש לו זכות לראות את הרשעים נענשים על מעשיהם, וכמו שנאמר בתהלים (צא ח) "רק בעיניך תביט ושילומת רשעים תראה".

וא"כ לפי הפירוש שדורש את נח לגנאי, אמנם הוא ניצול מהמבול אולם לא הייתה לו זכות לראות את הרשעים מקבלים את עונשם, ולפי פירוש זה הצוהר הוא אבן טובה שהאירה את פנים התיבה, אולם לפי הפירוש שדורש את נח לשבח הצוהר הוא חלון דרכו ראה נח בעונשם של רשעים.

תמיד צריך לשמור את הגבול

המדרש אומר יסוד גדול, דע לך שכל דבר בעולם יש לו גבול, ואם עוברים את הגבול גם הטוב נהפך לרע, לדוגמא כשיורד גשם זו ברכה

אבל כשיורד יותר מידי זו כבר קללה, כי כל דבר הוא טוב בגבול מסוים וברגע שהוא עובר את הגבול הוא נהפך מברכה לקללה ומטוב לרע, וכך דור המבול פרצו את כל הגבולות והלכו אחר התאוות בלי גבול ולכן הקב"ה העניש אותם בכך שירד גשם בלי גבול עד שנאבדו מן העולם.

שלמה המלך אומר בספר משלי (כה טז) "דבש מצאת אכל דייך פן תשבענו והקאתו", דבש הוא דבר טוב ומתוק אבל שלמה המלך לימד אותנו שכל דבר בעולם הוא טוב בגבול מסוים אבל יותר מידי הוא נהפך לרע.

אחרי המבול הקב"ה נשבע שיותר לא יביא מבול לעולם, וכמו שנאמר בפסוק (ח כא) "וירח ה' את ריח הניחוח, ויאמר יהוה אל לבו לא אסף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם, כי יצר לב האדם רע מנעריו, ולא אסף עוד להכות את כל חי כאשר עשיתי".

ואומר המדרש, שבשעה שפרעה מלך מצרים קרא ליועצים שלו ואמר אני רוצה לאבד את עם ישראל הוא פחד שהקב"ה יעניש אותו, אמרו לו היועצים שלו - הדבר הטוב ביותר יהיה לאבד את עם ישראל במים, כי אחרי שהחריב את העולם בזמן דור המבול הקב"ה נשבע שיותר לא יביא מבול לעולם, ולכן אם נאבד את עם ישראל במים הקב"ה לא יוכל לפרוע ולהעניש אותנו במים, וכששמע פרעה כך השתכנע ומיד גזר (שמות א, כב) "כל הבן היילוד היאורה תשליכוהו", ואומר המדרש שפרעה לא ידע שכל מה שנשבע הקב"ה שלא יביא יותר מבול, הוא דווקא על כל העולם כולו, אבל על מדינה אחת הקב"ה כן יביא וכך היה בסופם של המצרים שטבעו בים סוף.

ואומר המדרש שבכל דור ובכל זמן, בשעה שהקב"ה רואה שבמדינה מסוימת עוברים עבירות, ובמעשיהם הם משפיעים לרעה גם על מדינות אחרות, מיד הקב"ה מביא על אותה מדינה מבול ושוטף את כל אותה המדינה, וכך אנו רואים בזמננו כל מיני מקומות בעולם שהיו כמו גן עדן, אבל פתאום ברגע אחד הקב"ה הביא מים חזקים ושטף והחריב את הכל.

מעשי האדם משפיעים על כל הבריאה

הזוהר הקדוש שואל מפני מה הביא הקב"ה מבול לעולם וכל הבריאה כולה נהרסה, ולא נשאר שום דבר לא בתים ולא עצים הכל נמחק במבול, אמנם בני האדם חטאו אבל מה חטאה האדמה ומה חטאו העצים והאבנים? הרי הקב"ה היה יכול לאבד את אנשי דור המבול מבלי להביא מבול לעולם, ובלי להחריב את כל הבריאה כולה?

אלא אומר הזוהר הקדוש, כשאדם עושה מצוה הוא מוריד ברכה לעולם לא רק על עצמו אלא גם על המקום שבו עשה את המצווה, מקום שעשו בו מצוה הוא מקום מבורך, מקום שלמדו בו תורה הוא מקום מקודש, ולכן אמרו חז"ל כל הקובע מקום לתפילתו אלוקי אברהם בעזרו, שכשהוא עומד להתפלל במקום קבוע כל תפילה שמתפלל מוסיף עוד קדושה למקום, וככל שמתווספת קדושה התפילה שלו עולה יותר בקלות לשמים.

וכן להיפך, כשאדם עובר עבירה הוא לא מוריד רע רק על עצמו, אלא הוא מוריד רע גם על המקום שבו עבר את העבירה ומוריד טומאה וקללה על אותו מקום, ואנשי דור המבול כל כך קלקלו את מעשיהם והורידו טומאה כל כך חזקה לעולם עד שלא היתה לו יותר זכות קיום, כיוון שבכל מקום היתה טומאה גדולה, והיה צריך הקב"ה לא רק לאבד את אנשי דור המבול אלא גם לטהר את העולם, כי המעשים שלהם נספגו בכל מקום ומקום, ולכן הביא הקב"ה מבול של מים לטהר את העולם.

מעשי האדם משפיעים על מקומו

ויש פרשה בתורה שנקראת פרשת עיר הנידחת, ואומרת התורה (דברים יג, יג-טז) "כי תשמע באחת עריך אשר ה' אלוקיך נתן לך לשבת שם לאמר: יצאו אנשים בני בלייעל מקרבך, וידיחו את ישבי עירם לאמר נלכה ונעבדה אלוקים אחרים אשר לא ידעתם: ודרשת וחקרת ושאלת היטב, והנה אמת נכון הדבר נעשתה התועבה הזאת בקרבך: הכה תכה את ישבי העיר ההיא לפי חרב, החרם אתה ואת כל אשר בה ואת בהמתה

לפי חרב: ואת כל שללה תקבץ אל תוך רחבה ושרפת באש, את העיר ואת כל שללה כליל לה' אלוקיך, והייתה תל עולם לא תבנה עוד".

ובפרשה זו מלמדת אותנו התורה, שכשאדם עושה מעשה לא טוב הדבר משפיע על המקום בו הוא נמצא, ולכן אף על פי שהקב"ה הוא הסמל של מידת הרחמים, איבד את כל אנשי דור המבול כי המעשים שלהם היו כל כך רעים עד שהם השפיעו רע על כל הבריאה כולה, וכדי לבטל את הרע היה הקב"ה צריך לאבד את כל הבריאה כולה.

מי המבול היו בבחינת מקווה

אומר הרמב"ן שכמו מקווה המטהר את האדם, כך הביא הקב"ה על העולם מבול של מים כדי לטהרו מכל הטומאה שטימאוהו אנשי דור המבול.

אומר החפץ חיים, משל לחולה שנכנס לבית חולים, וכשיצא ממנו התברר שבזמן שהותו שם נדבק בעשרה מחלות נוספות, וחקרו ובדקו ומצאו שכל הקירות של בית החולים ספוגים בחיידקים, וכל מי שנכנס לבית החולים נדבק בעוד מחלות, לכן החריבו והרסו את בית החולים מן היסוד ובנו את הכל מחדש, כך עשה הקב"ה לעולם לטהרו מהטומאה של דור המבול.

מעשי אהרים במקום משפיעים על הנמצא בהם

רבינו הקדוש רבי ישראל בעל שם טוב כותב, שפעם אחת הלך בדרך ועבר באיזו עיר ונכנסה בו פתאום תאווה של רציחה, ואמר לתלמידיו - בואו ניסע מהר מן המקום הזה, כי בעיר הזאת יש להם תאוות רציחה ורוצחים הרבה, וכל מי שעובר בעיר הזאת נכנסת בו גם כן תאוות רציחה כי המעשים שלהם השפיעו על המקום, וכן יש מקומות בעולם שפרוצים מאוד בגילוי עריות, וכשאדם עומד שם נהיית לו גם כן תאווה של גילוי עריות, כי המעשים של בני האדם משפיעים על המקום בין לטוב ובין לרע.

ומסופר על הצדיק הקדוש בבא סאלי, שפעם כשנכנס לבית אחד ישר נפל והתעלף, וכשהעירו את הצדיק

אמר להם - בבקשה ממכם הוציאו אותי מן הבית הזה שיש בו טומאה גדולה מאוד, והנפש שלי לא יכולה לסבול את הטומאה הגדולה הזו, ולא הבינו אנשי הבית מפני מה הרגיש הצדיק כך, וחקרו ודרשו והתברר שהבית הזה היה בעבר בית תיפלה של גויים, והבינו מפני מה התעלף הצדיק.

לצבוע את קירות הבית החדש

אם יהודי רואה שפתאום יש לו כל מיני בעיות בבית והוא לא מבין למה, ידאג שיהיה לימוד תורה בבית ויאמרו שם דברי תורה, ומובטח לו שכל הטומאה וכל הבעיות ילכו ותהיה לו רק ברכה והצלחה.

רבינו הקדוש רבי חיים פלאג'י זצוק"ל כותב שלפעמים אדם עובר לבית חדש, ופתאום נהיית לו עצבות והוא לא מבין למה, עליו לחשוש שמא עברו בבית הזה עבירות חמורות ומעשים חמורים, ובכל מקום שיש טומאה באה עצבות, לכן כשנכנס לבית חדש יצבע את הקירות של הבית ובכך מבטל את כל הרע שהיה בבית והכל נעשה חדש.

כל דור והתיבה שלו

ידוע שהתורה היא נצחית, וכל מה שכתוב בתורה שייך לכל הדורות, והסיבה שהתורה כותבת לנו את כל הסיפור על דור המבול היא ללמדנו שבכל דור יש ניסיונות שהם בחינת דור המבול.

וכמו שהקב"ה ציווה את נח לבנות את התיבה, כך הדרך להינצל מניסיונות הדור היא להיכנס לתיבה, ותיבת נח של הדור שלנו היא בתי הכנסיות ובתי המדרשות, וזו תיבת נח של זמננו להינצל מכל המים הרבים של היצר הרע.

הרב "הנתיבות שלום" מסלונים כותב : "אפילו במצבים שבהם משתולל מסביב מבול והכול נראה רע, ישנה תיבת נח שמצילה. כאשר האדם מרגיש שפל וירוד, העצה היא - 'עשה לך תיבה'. לכל אחד יש ניצוץ אלוקי בתוכו, שממנו הוא מקבל כוחות עילאיים ויכול להתעלות, וזוהי תיבת נח שלו, שמצילה אותו מן המבול. לכל אחד יש עניין אחד שעליו הוא שומר, גם בכל המצבים הגרועים ביותר, וממנו אינו נסוג,

והפרט הזה הוא תיבת נח שמצילה אותו בתקופות הקשות ביותר. ובדורנו יש שלוש תיבות נח: התורה, השבת והאחדות. אלה כוחות חזקים של טוב, שאיתם אפשר לגבור על הרע הסובב. פרשה זו שייכת לא רק לאותו הדור. היא לימוד עד סוף כל הדורות, שבכל מצב שבו נמצאים - יש לאן לברוח, וגם במצב הגרוע ביותר, אפשר לדבוק בטוב".

רבינו החפץ חיים כותב שכל אדם במהלך החיים שלו כאן בעולם הזה, יש זמן שהוא מרגיש שיורד עליו מבול, מבול של מחשבות ודאגות מבול של טרדות בעבודת השם מבול של בלבול, ולכן עיקר התפקיד של האדם היהודי בעולם הזה הוא לבנות לעצמו תיבת נח, לבנות ולייסד חזק את האמונה שלו בבורא עולם בצורה כזו שגם אם תגיע רוח סערה גם אם ירד מבול, בכח האמונה שלו יוכל להינצל מן המבול ומכל הבלבולים ומכל רוח סערה של כפירה בבורא עולם.

וכמו שבזמן של נח ירד מבול של גשם כך בזמננו יש מבול של גשם, גשם לשון גשמיות מרוב הגשמיות שיש בעולם, מרוב השפע של הגשמיות שיש בעולם האדם יכול להגיע לכפירה בבורא עולם, וכמו שכתוב בפסוק (דברים לב, טו) "וישמן ישרון ויבעט שמנת עבית כשית, וייטוש אלוה עשהו וינבל צור ישועתו".

והעצה היחידה היא להיכנס לתוך תיבת נח של דורנו, שאלו בתי הכנסיות ובתי המדרשות.

מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל – ג' השון

ליל ג' בחשוון הוא יום ההילולא של מאורם של ישראל גאון הגאונים, מורנו ורבינו מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל שהיה צדיק יסוד עולם, והערב הזה ימלאו שבע שנים להסתלקותו לגנזי מרומים.

בכל דור הקב"ה שולח לנו צדיקים שנדע ונראה כמה גדול כוחה של התורה הקדושה, ובדור שלנו הקב"ה שלח לנו את מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל שהיה בקי בכל התורה כולה, וביטל את עצמו לתורה והיה יושב ולומד כל הזמן יומם ולילה, וכבר

לפני שבעים שנה אמרו עליו גדולי עולם שהוא גדול הדור, אשרי מי שעמלו בתורה.

כל התורה שיש לנו בדור הזה היא מכוחו של מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל, שבכל יום מאות אלפים של יהודים מזכירים את תורתו של מרן.

מרן רבינו עובדיה יוסף הוציא בחייו חמישים וארבע ספרים, ומאז פטירתו של מרן יצאו כבר שישים ספרים נוספים מדברי תורתו שלא הספיק להוציא לאור, ודבר כזה לא היה בעולם.

המשנה במסכת אבות אומרת (ה יח) "כל המזכה את הרבים, אין חטא בא על ידו. משה זכה וזכה את הרבים, זכות הרבים תלוי בו, שנאמר (דברים לג כא) צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל", הצדיק זכה לזכות את הרבים כל ימיו במשך למעלה משבעים שנה זיכה את הרבים, וכמה יהודים קירב לתורה, כל ימיו היה מעודד לימוד תורה, וכשהיה שומע שיהודים באים לשיעורי תורה כמה היה שמח.

מסופר על מור זקננו הקדוש בבא סאלי שכשהגיע בפעם הראשונה לארץ היה גר באשקלון, והיו לו בגדי לבן שהיה לובש אותם אך ורק בשבתות ובימים טובים, ויום אחד באמצע השבוע בבא סאלי ביקש מהשמש שלו שילביש אותו בבגדי לבן, אמר לו השמש - כבוד הרב, הרי היום הוא לא שבת ולא יום טוב, ואחרי שלבש בגדי לבן אמר לו בבא סאלי - הסיבה שלבשתי בגדי לבן היא מכיוון שצריך לבוא לעירנו היום תלמיד חכם גדול שהוא בבחינת שבת, והיה זה מרן רבינו עובדיה יוסף שהגיע לאשקלון, ובזמנם לא היה מצויים טלפונים אבל בבא סאלי הרגיש ברוח קדשו שעוד מעט יגיע לעיר תלמיד חכם, ואמר בבא סאלי על מרן רבינו עובדיה יוסף - הוא לא שייך לנו, הוא מהדורות הקודמים אלא שהקב"ה חס עלינו ושלח לנו אותו.

מסופר שכשהיה ילד קטן היה לאבא שלו חנות מכולת, והוא רצה ללכת לישיבה אבל אבא שלו לא הסכים אמר אני צריך שתעזור לי בחנות, ובא רבי עזרא עטיה שהיה ראש ישיבת פורת יוסף לחנות המכולת, ואמר לו - אני אעזור לך במכולת במקום בנך והעיקר שהוא ילך ללמוד תורה

בישיבה, והיה מספר רבינו עובדיה - היינו חיים בעניות גדולה, והיו לי כמה פרוטות לקנות אוכל ולא הייתי קונה אוכל אלא הייתי קונה עוד ספר חדש שיצא.

ומסופר שבוקר אחד מיד כשקם נטל ידיו בירך ברכות התורה ומיהר לספריה, והתחיל לעיין בשו"ת הריב"ש, ושאלו אותו בניו לפשר העניין, אמר להם שבלילה התקשה בדברי הריב"ש ומצא סתירה בדבריו, ועלה בדעתו ליישב דבריו ובלילה בא אליו בחלום הריב"ש ואמר לו אני רבי יצחק בר ששת הריב"ש, יישר כח שיישבת את דברי, שבאמת לכך התכוונתי כמו שפירשת את דברי.

מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל כותב בהקדמה לספרו טהרת הבית חלק ב', שיום אחד חשב בליבו להפסיק ללכת ממקום למקום כדי למסור שיעורי תורה כי אולי הוא מבטל זמן, ובמקום זה ישב וילמד תורה ויכתוב את פסקיו ויחבר ספרים, ובאותו לילה בא אליו הבן איש חי בחלום, וא"ל - דע לך, שיותר מכל החיבורים שחיברת ושאתה עתיד לחבר, אין נחת רוח יותר גדולה לקב"ה כמו שאתה מזכה את הרבים בדברי תורה.

ומסופר שהיה תלמיד חכם גדול שחיפש שידוך לבתו, ושמו היה הרב אברהם פטאל, והלך לראש ישיבת פורת יוסף ואמר לו - מי הבחור הכי מיוחד שיש בישיבה, ומיד אמר לו ראש הישיבה - הבחור הוא עובדיה יוסף שהוא עילוי גדול והוא יהיה גדול הדור הבא, וראש הישיבה הציע את השידוך לרב עובדיה יוסף ואחרי כמה ימים קבעו פגישה בבית של אותו תלמיד חכם, ולפני שאותה נערה נפגשה עם הרב עובדיה יוסף ישב האבא שלה לדבר כמה מילים עם הרב עובדיה יוסף לראות האם הוא מתאים לבתו.

והבת היתה בחדר לבושה ומחכה שאבא שלה יקרא לה לצאת ולהיפגש עם הבחור, והאבא שלה ישב ודיבר עם הרב עובדיה יוסף, ועברו מהלכה לאגדה ומאגדה לתלמוד, ולא שמו לב ופתאום הוא רואה שהשעה כבר אחת עשרה בלילה, והאבא אומר לבחור - שמע, עכשיו כבר מאוחר ולא מתאים שתטיילו ברחוב בשעה כזו, תבוא מחר בשעה שמונה בערב ותיפגש עם בתי, ושוב הבת התכוננה

לפגישה וישבה בחדר וחיכתה שאבא שלה יקרא לה, ושוב התחילו לדבר ובלי לשים לב הגיעה שוב השעה אחת עשרה בלילה, והאבא אומר לבחור - כבר מאוחר, ולא לעניין שתצאו לטייל ברחוב בשעה אחת עשרה בלילה, תבוא מחר.

והבחורה כבר אמרה לאבא שלה שהיא לא רוצה להיפגש עם הבחור הזה, אבל האבא שכנע אותה ולמחרת לפני שהבחור הגיע אמרה לאבא שלה - אל תדבר אתו, רק תגיש לו עוגה וכוס תה ומיד תקרא לי ואני אפגש אתו, ולמחרת כשהגיע הבחור הגיש לו האבא עוגה וכוס תה, ואחרי שסיים לאכול את העוגה ולשתות את התה הרב עובדיה יוסף בירך ברכה אחרונה, ושאל את האבא - למה לא בירכת ברכה אחרונה, א"ל - בגלל שלא אכלתי שיעור מספיק להתחייב בברכה אחרונה, והתחילו לדבר ולהתפלפל בדברי תורה על ההלכה הזאת עד ששוב נהיה מאוד מאוחר, וא"ל - תבוא מחר בערב ותיפגש עם הבת, ולמחרת הבת כבר לא התכוננה ולא הסכימה בשום אופן להיפגש עם הבחור, וכמה שהאבא שלה ניסה לשכנע אותה לא הצליח, ולמחרת מגיע הרב עובדיה יוסף והאבא מתנצל, ואומר לו - הבת שלי לא מעוניינת היא לא מסכימה והיא אפילו לא התכוננה להיפגש, אמר לו הרב - תגיד לה שאני רוצה לדבר אתה רק שלוש דקות, והאבא מנסה לשכנע אותה והיא לא מסכימה בשום אופן, והבחור אומר אולי בכל זאת תגיד לה שניפגש רק שלוש דקות והיא הסכימה, ונכנס הרב עובדיה יוסף לחדר לדבר אתה, ואחרי חמש דקות הם יצאו ואמרו - מגיע לנו מזל טוב ואנו רוצים להתחתן, ושאלו את הרב עובדיה יוסף - מה אמרת לה? וסיפר שהוא אמר לה אם היא רוצה חצי מהעולם הבא שלו שתיתן לו את העולם הזה שלה, שהיא תדאג לכל עניני העולם הזה של הבית, והוא מבטיח לה עולם הבא והיא הסכימה.

לפני 200 שנה קבעו כל גדולי הדור ששום רב לא יתיר עגונות בגלל מעשה שהיה, שפעם העידו שני עדים שראו בעל שטבע בנהר והתירו את אשתו, ואחרי זמן כשהאישה כבר התחתנה והולידה ילדים הבעל חזר חי, ומאותו זמן פסקו שלא מתירים

יותר עגונות, עד שבא מרן ולקח על עצמו את האחריות להתיר עגונות.

כל ימיו היה שקוע רק בדבר אחד בלימוד תורה, ורק לו היה את הכח להכריע בהלכות הקשות והמסובכות ביותר, ובמיוחד טרח בתקנתן של נשים עגונות שהבעלים שלהם הלכו ולא חזרו, והיה הרב יושב יומם ולילה לבדוק כיצד יהיה אפשר להתיר את אותן נשים מסכנות ולתת להן היתר להתחתן, ומסופר שפעם הרב לא הרגיש טוב ולקחו אותו לבית חולים, והרופא אמר שצריך לעשות לרב ניתוח דחוף, וביקש הרב מהרופא לדחות את הניתוח בעוד שלוש שעות, שאלו אותו הרופא - כבוד הרב למה? אמר להם - באה איזה אישה שבעלה הלך ולא חזר כבר הרבה שנים ולא יודעים מה עלה בגורלו, והאישה עגונה והיא רוצה להתחתן והיא לא יכולה, ואני באמצע לכתוב את פסק ההלכה ולברר את כל הפרטים ועדיין לא סיימתי, ואם אני עכשיו אכנס לניתוח מי יודע מה יהיה אם אני אצא מהניתוח או לא, אבל אי אפשר להשאיר את האלמנה ככה, חזר הרב לביתו ובירר את כל הפרטים וישב וכתב את פסק ההלכה וחזר לבית חולים ונכנס לחדר ניתוח, רואים ממעשה זה את מעלתם של צדיקים איך היו מרגישים בצערו של כל יהודי ויהודי.

לא היה פסק דין של עגונה או של ממזרות שלא עבר תחת ידו של מרן, ואף אחד לא היה מסכים לקחת על עצמו את האחריות בדברים כל כך מורכבים מלבד מרן, ואפילו גדולי הדיינים שהיו כותבים פסק דין היו כותבים בסוף - וכל זה בתנאי שיסכים איתי מרן.

כל העגונות ממלחמת יום כיפור יותר מתשע מאות עגונות, שישב ימים ולילות להתיר אותם עד שנהרסו לו העיניים מרוב שבמשך שעות רבות היה יושב וכותב עד שהיה מכריע.

ותמיד היה מרגלא בפומיה - להגיד אסור כל אחד יכול אבל העיקר הוא כח דהיתרא, אדם שלא יודע הרבה תורה אם יש לו ספק אומר אסור וגמרנו, אבל החכמה היא לדעת איך להתיר איך להגיד מותר, להגיד כל הזמן אסור זו לא דרכה של תורה, דרכה של תורה היא לחפש איך

אפשר להתיר ולחפש פתרונות, איך להקל על עם ישראל ולא להכביד עליהם, וגם היום כל הפסקים בכל בתי הדינים מסתמכים על פסקיו של מרן רבינו עובדיה יוסף.

מסופר שבשנה אחת בליל יום כיפור קפץ החשמל בבית הכנסת, וניגש הגבאי למרן רבנו עובדיה יוסף לברר מה לעשות? א"ל - לך בחוץ ותחפש איזה גוי, ותרמוז לו שיעלה את מתג החשמל, יצא הגבאי ומצא גוי וניסה לרמוז לו והגוי לא מבין, וכל מה שניסה לרמוז לו לא הבין, חזר לרב וא"ל - מה נעשה? א"ל - תרמוז לו, א"ל - רמזתי לו והוא לא מבין, א"ל שבות במקום מצוה לא אמרו חכמים, וכאן הוא מקום מצוה שיוכלו להתפלל, אמירה לגוי אסור אבל זה חמור, ואמירה לחמור לא אסרו חכמים [כמובן שאין להסתמך על סיפור זה למעשה, אלא כל מקרה לגופו].

שיעור מיוחד שמסר מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל

לקהילה הקדושה "מוסדות התורה והחסד בית מאיר", בראשות בנש"ק האדמו"ר הרב שמואל טולידאנו שליט"א, השיעור התקיים בחודש תמוז שנת תשע"ב בבית מדרשו של מרן בירושלים.

מרן: שנה טובה ומבורכת להגדיל תורה ולהאדיר.

הרב שמואל טולידאנו: ברוך השם בכל יום שלישי מגיעים כל הציבור כאן בקביעות לשמוע שיעור תורה.

מרן: אשריך, מה טוב חלקך, שמעתי עליך, ברוך השם להגדיל תורה בישראל, אשרי חלקך ומה נעים גורלך, כל המזכה את הרבים זכות הרבים תלוי בו.

השיעור שמסר מרן:

על כן רבותי ברוך השם ה' זיכה אתכם שיש לכם מגיד שיעור תלמיד חכם צדיק, לא בכל מקום זוכים לדבר הזה, יש הרבה מקומות שיש להם רב באופן רשמי, אבל יושב כמו אפנדי בבית שלו לא טורח ולא הולך להתייגע עם אנשים, ללכת להגיד להם שיעורים, יש מעטים בהם שה' זיכה אותם, כמו שמובא בגמרא במסכת (יומא לח) כי לה'

מצוקי ארץ וישת עליהם תבל, יודע הקב"ה שהצדיקים מועטים אלו שאוהבים להתנדב לזכות את הרבים אלו שמזכים את הרבים מעטים, לכן שתל אותם בכל דור ודור, אם כולם היו באים בדור אחד, בדור השני היו מסכנים עניים לא היה להם כלום, בעיר הזאת, נתן להם פקידים שלו, ויפקד המלך פקידים, והם עושים רצונו של הקב"ה ומלמדים תורה לעם, והולכים מבית לבית, מבית כנסת לבית כנסת.

אבל אדם לא יכול לשבח את הסחורה שלו, אבל אחרים יכולים לעשות נר לאחד נר למאה, זה החכם שמוסר שיעור לא משנה לחכם אם יש מנין או יש מנין מאה, כי מכין את השיעור טוב שיהיה הלכה למעשה, לכן מי צריך לעשות את זה? לכן יתנדב אחד מהשומעים האלו שיודע ערכו של הרב והולך ומפרסם שמו ברבים, ומביא עוד אנשים עוד ועוד ועוד, נר לאחד נר למאה, תראו אתם זכיתם ברוך השם יש לכם רב שמוסר לכם שיעור תורה, כן, לא יושב בבית שלו כמו אפנדי, יכול לשבת אבל הוא טורח, הקב"ה ציווה אותנו לזכות את הרבים.

לכן צריך לעשות נפשות לבוא כולם לשיעורים האלו, זו זכות גדולה כמו שאמרנו לכם המלאך של התורה הוא מלאך מיוחד במינו, לא כמו כל המלאכים עומד סביב הקב"ה, חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם, מכל גזירות קשות ורעות, אני רוצה פרנסה טובה, טוב, המלאך אומר להקב"ה תן לו, אני רוצה בריאות, תכתוב לו בריאות, אני רוצה חיים טובים, תן לו חיים טובים, זה התורה אגוני מגנא ואצולי מצלא, אשרי אדם שלומד על מנת ללמוד לשמור ולעשות, אדם שלומד תורה צריך ללמוד על מנת לקיים.

לכן מורי ורבותי צריך להמשיך לבוא לשיעור של הרב וגם להביא עוד קליינטים, אשר ייצא לפניהם ואשר יבוא לפניהם, הקב"ה יכתוב אתכם בספר חיים טובים ובשורות טובות ישועות ונחמות, להגדיל תורה ולהאדירה, כל המזכה את הרבים זכות הרבים תלוי בו, הקב"ה יכתוב אתכם בספר חיים טובים פרנסה טובה גאולה וישועה, הקב"ה יציל אותנו מיד אויבינו מיד אנשי אירן

ואחרים שאמרו, לכו ונכחידם ולא ייזכר שם ישראל עוד, הקב"ה ישקיף עלינו ממרום, זכות תורתו עשה לעמן תורתך, עשה למען קדושתך, ואבד והשמד כל הקמים עלינו לרעה וגבר ישראל, חיזקו ואימצו תבורכו מפי עליון, השם יברך אתכם יוסיף ה' עליכם ככם אלף פעמים, מי שבירך אבותינו אברהם יצחק ויעקב הוא יברך יגדל וינצור וישמור ויעזור ויגדל וירומם את כל הקהל הקדוש הזה מלכא דעלמא יברך יתכון, ויזכה יתכון וישמע בקול צלותכון. תתפרקון ותשתיזבון מכל צרה ועקתא ויטע ביניכם אהבה ואחווה שלום ורעות ויכתבכם האל בספר חיים טובים, תזכו לשנים רבות נעימות וטובות. עד כאן לשונו הטהור של מרן זיע"א.

יה"ר שזכותו תגן על כלל ישראל ובמיוחד על שומעי השיעור שלנו המתמידים לשמוע את השיעור בכל יום שלישי, בין אלו הבאים לבית הכנסת ובין אלו ששומעים מרחוק, הקב"ה יפתח לכם את כל שערי הברכה וההצלחה, ובכל אשר תפנו תשכילו ותצליחו. אמן ואמן.

מוסדות התורה והחסד "בית מאיר"

השיעור השבועי

מפי מורינו ורבינו בנם של קדושים האדמו"ר

הרב
שמואל שמעון טולידאנו
שליט"א

שיתקיים בעזרת ה' יתברך
במוסדות התורה והחסד **בית מאיר**
רחוב העצמאות 39 רובע סיטי אשדוד
ביום שלישי ז' חשון 1.11.22
בשעה 20:45 בדיוק

הציבור מוזמן להשתתף